

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků řízení v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj) a Jiřího Zemánka ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **S. M. V.**, zastoupené Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, Brno, směřující proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2020, č. j. 25 Cdo 3118/2019-739, rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2018, č. j. 21 Co 354/2017-629, a rozsudku Okresního soudu v Mělníku ze dne 30. 5. 2017, č. j. 6 C 20/2015-504, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Mělníku**, jako účastníků řízení,

t a k t o :

Ústavní stížnost se zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh předchozího řízení

1. Včas podanou ústavní stížností (§ 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“) a splňující i ostatní zákonem stanovené podmínky řízení [§ 75 odst. 1 *a contrario*; § 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu] brojí stěžovatelka proti v záhlaví citovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Mělníku, neboť má za to, že jimi byla porušena její základní práva zaručená čl. 7 odst. 1, čl. 10 odst. 1, odst. 2, čl. 15 odst. 1, čl. 31, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i čl. 6 odst. 1, čl. 8 a čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 9 Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (dále jen „Úmluva o biomedicíně“).

2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti, připojených listin a vyžádaného spisu, shora uvedeným rozsudkem Okresního soudu v Mělníku (dále jen „okresní soud“) byla zamítnuta stěžovatelčina žaloba, jíž se v řízení o ochranu osobnosti domáhala zaplacení částky 500 000 Kč (výrok I.). Předmětem žaloby byl nárok stěžovatelky na náhradu nemajetkové újmy způsobené postupem žalované, obchodní společnosti ALMEDA, a. s., při poskytování zdravotní (porodní) péče. Zásahy do osobnostních práv stěžovatelky měly dle jejího tvrzení spočívat v nerespektování porodního přání, nezajištění platného informovaného souhlasu s prováděnými zákroky, provedení CTG monitoringu, urychlení porodu, podání oxytocinu, podání antibiotik, odběru krve, nucení do polohy vleže s nohama v držácích, nástřihu hráze (epiziotomie), nucení k vytlačení plodového lůžka (placenty), přestřížení pupečnicku, nevydání placenty, nerespektování soukromí, neohleduplném a nedůstojném zacházení a znemožnění opustit nemocnici. Okresní soud vzal za prokázané, že všechny úkony provedené žalovanou byly v

souladu s dostupnými požadavky lékařské vědy a sledovaly cíl chránit zdraví dítěte popřípadě i rodičky, a proto uzavřel, že nedošlo k zásahu objektivně způsobitelnému vyvolat nemajetkovou újmu, neboť zde nebyla dána protiprávnost tohoto zásahu.

3. Co se týká vydání placenty, okresní soud v odkazu na ustanovení § 91 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotních službách“) uvedl, že části těla odebrané v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb se zpopelňují, z čehož dovodil, že žalovanou nelze sankcionovat za to, že postupovala dle zákona, resp. že žalovaná nevydáním placenty dodržovala povinnosti stanovené jí zákonem.

4. K odvolání stěžovatelky ve věci rozhodoval Krajský soud v Praze (dále jen „krajský soud“), který ústavní stížností napadeným rozsudkem rozhodnutí okresního soudu ve věci samé potvrdil. Krajský soud se ztotožnil se závěrem soudu I. stupně, že pro odpovědnost žalované za tvrzený zásah do osobnostních práv stěžovatelky není splněna podmínka protiprávního jednání žalované. Naopak bylo prokázáno, že personál všechny úkony činil důvodně a v souladu s tehdy účinným zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o péči o zdraví lidu“), svými podmínkami a možnostmi, a to s cílem zachránit život a zdraví rodičky i dítěte.

5. Co se týká vydání placenty, krajský soud dal stěžovatelce za pravdu v tom, že okresní soud na daný případ nesprávně aplikoval úpravu obsaženou v zákoně o zdravotních službách (k porodu došlo dne 20. 2. 2012, uvedený zákon nabyl účinnosti až ke dni 1. 4. 2012). Zdůraznil však, že použitelná právní úprava obsažená v ustanovení § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu vůbec neumožňovala vydání placenty, na čemž nic nemění ani stěžovatelkou předložené stanovisko Ministerstva zdravotnictví ze dne 20. 4. 2015, č. j. MZDR 19075/2015-2/PRO, potažmo též stanovisko ze dne 22. 7. 2016, vztahující se navíc k úpravě obsažené v zákoně o zdravotních službách. Krajský soud současně upozornil, že *„placenta odvolatelky byla infikována virem herpes a vzhledem k době odtoku plodové vody se jednalo evidentně o tkáň již zahnívajících, tudíž k účelu, k němuž ji odvolatelka vyžadovala (ke konzumaci), nevhodná.“*

6. Tento rozsudek krajského soudu napadla stěžovatelka dovoláním, které Nejvyšší soud ústavní stížností rovněž napadeným rozsudkem zamítl jako nedůvodné podle ustanovení § 243d písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

7. Nejvyšší soud konstatoval, že dovolání je přípustné pro řešení otázek, zda se právní úprava nakládání s oddělenými/odebranými částmi těla nepoužije vždy, ale pouze pokud vůle a přání pacienta neurčí jinak za situace, že tím není ohroženo veřejné zdraví, tedy zda právní úprava ve znění *„části lidského těla se zpopelňují“* (srov. ustanovení § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu) znamená nebo neznamená bezvýjimečný příkaz tohoto postupu a zákaz volit jiný postup na základě žádosti subjektu práv, o jehož části lidského těla jde, neboť se jedná o otázky, které v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny.

8. Nejvyšší soud dospěl při posouzení těchto otázek k závěru, že dovolání není důvodné. Uvedl, že při výkladu předmětného ustanovení zákona o péči o zdraví lidu je třeba vyjít ze skutečnosti, že jde o veřejnoprávní předpis, pro který jsou typické kogentní právní normy, jež jsou aplikovatelné přímo a bezpodmínečně, nikoliv až podpůrně pro případ absence autonomní normy. Slovní spojení *„se zpopelňují“* je proto nutné chápat jako příkaz pro zdravotnické zařízení, které nemá jinou možnost postupu než vyjmenované části lidského těla zpopelnit nebo za zákonem stanovených podmínek použít pro lékařské účely vymezené v ustanovení § 26 odst. 4 zákona o péči o zdraví lidu. Přítomný čas značí imperativ pro zdravotnické zařízení. Dle dovolacího soudu nebylo nutné přikročit k dalším výkladovým metodám, neboť předmětné ustanovení není nejasné nebo nesrozumitelné (v tom smyslu, že by

umožňovalo více výkladů) a jeho doslovné znění není ani v rozporu s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost.

9. Nejvyšší soud rovněž odmítl námitku stěžovatelky, že v praxi se placenta rodičkám za určitých podmínek vydává. Za nepřiléhavé označil též přirovnání k domácím porodům, u nichž si rodičky placentu ponechávají, jakož i odkaz na shora citované stanovisko Ministerstva zdravotnictví, připouštějící možnost vydání placenty.

10. Nejvyšší soud uzavřel, že v situaci, kdy veřejnoprávní předpis stanoví povinnost, dochází k vyloučení principu autonomie vůle, který se uplatňuje především v soukromoprávních vztazích. Z výše uvedeného je proto patrné, že zákon o péči o zdraví lidu nedával zdravotnickému zařízení jinou možnost než odevzdat placentu ke zpopelnění, neměla-li se použít pro lékařské účely.

II. Argumentace stěžovatelky

11. Stěžovatelka v ústavní stížnosti výše rekapitulované závěry obecných soudů zpochybňuje a na podporu tvrzení o porušení svých základních práv předkládá obdobnou argumentaci jako v předchozím řízení. Proto opětovně uvádí, že nebyl zajištěn její informovaný a svobodný souhlas s prováděnými zákroky (kartiografie - CTG monitoring, urychlení porodu, podání syntetického oxytocinu, podání antibiotik, odběr krve, nucená poloha vleže s nohama v držácích, nástřih hráze, přestřižení pupečníku, nucení k vytlačení placenty). Opakuje, že jí nebyla vydána placenta (ke které měla zvláštní spirituální vztah a měla v úmyslu ji využít - srov. žaloba ze dne 19. 2. 2015 – spis č. 1. 2), přičemž se dovolává teleologického výkladu zákona o péči o zdraví lidu. Je toho názoru, že nebrání-li tomu prokazatelné důvody spočívající v nutnosti ochrany veřejného zdraví, má rodička právo na vydání placenty. Překládá námitku stran jednání personálu, jež ve své podstatě považuje za „*porodnické násilí, které nemůže být součástí standardní péče.*“ Zdůrazňuje, že nebylo respektováno její porodní přání (např. v souvislosti s přerušením pupečníku).

12. Stěžovatelka dále namítá porušení práva na spravedlivý proces, k němuž mělo dojít nekritickým přijetím znaleckého posudku zpracovaného podjatým znaleckým ústavem, nezohledněním a nepřipuštěním dalších stěžovatelkou navrhovaných důkazů, nezasláním (před rozhodnutím odvolacího soudu) vyjádření žalované a kolizního opatrovníka a v neposlední řadě též nesprávným posouzením dovolání ze strany Nejvyššího soudu. Stěžovatelka poukazuje rovněž na to, že si odvolací soud dotvořil skutkový stav, který však neodpovídá výsledkům provedeného dokazování a nebyl na ničem založen (tvrzené nakažení placenty virem herpes, resuscitace novorozence či tvrzeně jediná návštěva porodnického zařízení).

III. Vyjádření účastníků řízení a Ministerstva zdravotnictví

13. K ústavní stížnosti se na výzvu Ústavního soudu vyjádřil Nejvyšší soud a krajský soud. Okresní soud se ke stížnosti nevyjádřil. Ústavní soud si vyžádal rovněž stanovisko Ministerstva zdravotnictví.

14. Nejvyšší soud zdůraznil, že při řešení otázky nevydání placenty vyšel ze stanoviska pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS-st. 1/96 (ST 1/9 SbNU 471) ze dne 21. 5. 1996 a zopakoval, že příslušná ustanovení zákona o péči o zdraví lidu nelze považovat za nejasná, nesrozumitelná nebo připouštějící více výkladů, a proto není na místě teleologický výklad prováděný stěžovatelkou. S ohledem na uvedené tudíž dle odvolacího soudu není ani rozhodné, zda bylo správné skutkové zjištění odvolacího soudu, že byla placenta infikována virem herpes. Postup žalované označil za přiměřený s ohledem na sledovaný cíl, kterým byla ochrana života a zdraví

rodicím se dítěte. Nejvyšší soud dále setrval na svém názoru, že odvolací soud řádně vysvětlil, proč neprovedl stěžovatelku navrhované důkazy, že znalecký ústav nebyl podjatý, resp. že jasně a srozumitelně vysvětlil, proč stěžovatelkou formulované otázky až na jedinou výjimku nemohly založit přípustnost dovolání. V závěru proto navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, popřípadě zamítl.

15. Krajský soud předně zdůraznil, že setrvává na stanovisku, které projevil v napadeném rozsudku a zcela odkázal na jeho odůvodnění. S ohledem na stěžovatelčinu argumentaci současně dodal, že nesouhlasí s tvrzením, že by jakkoliv dotvářel skutkový stav, neboť důsledně vycházel ze zjištění učiněných okresním soudem. Zopakoval, že personál žalované neporušil žádnou ze svých povinností. Ve vztahu k nevydání placenty opětovně zdůraznil, že právní úprava platná a účinná v době porodu neumožňovala vydání placenty; navíc placenta stěžovatelky byla infikována virem herpes a vzhledem k době odtoku plodové vody se jednalo o tkáň již zahnívající.

16. Ministerstvo zdravotnictví, reagující na dotazy předložené Ústavním soudem, uvedlo, že v posledních letech vydalo dvě kladná stanoviska týkající se otázky vydání placenty rodičkám na jejich žádost (dne 20. 4. 2015 a dne 22. 7. 2016), přičemž obě tato stanoviska považuje nadále za aktuální. Současně upřesnilo, že obě stanoviska byla vydána ve vztahu k právní úpravě obsažené v zákoně o zdravotních službách, nikoliv tedy ve vztahu k úpravě obsažené v zákoně o péči o zdraví lidu. Ministerstvo dále zmínilo průzkum, jenž byl aktuálně proveden mezi jím zřízenými nemocnicemi, z něž vyplynulo, že všechna tato zařízení rodičkám na jejich žádost vydávají placentu, přičemž v praxi se jedná zhruba o jeden případ měsíčně. Ministerstvo rovněž upřesnilo, že mu není známo, že by se ve věci ne/vydání placenty konalo jakékoliv správní či civilní soudní řízení.

17. Uvedená vyjádření byla zaslána stěžovatelce k replice, která však toto své právo nevyužila.

18. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost k případnému vyjádření rovněž žalované s tím, že nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě, bude Ústavní soud v souladu s daným poučením předpokládat, že se postavení vedlejší účastnice vzdala. Jelikož žalovaná na výzvu nikterak nereagovala, vycházel Ústavní soud z výše uvedené domněnky.

IV. Posouzení věci Ústavním soudem

19. Po prostudování ústavní stížnosti, vyžádaného spisu a vyjádření účastníků a Ministerstva zdravotnictví dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost není důvodná. Argumentace Ústavního soudu je strukturována s ohledem na předestřené stížnostní námitky.

IV. a) Argumentace vztahující se k průběhu porodu

20. Stěžovatelka namítá provedení lékařských zákroků (CTG monitoring, urychlení porodu, podání syntetického oxytocinu, podání antibiotik, odběr krve, nucená poloha vleže s nohama v držácích, nástřih hráze, přestřižení pupečníku, nucení k vytlačení placenty), u nichž údajně nebyl zajištěn její informovaný a svobodný souhlas a jimiž mělo být zasaženo do jejího základního práva na nedotknutelnost osoby.

21. Ústavní soud ve vztahu k těmto námitkám předně podotýká, že právo na nedotknutelnost osoby (fyzickou integritu) podle čl. 7 odst. 1 Listiny či čl. 8 Úmluvy není právem absolutním. Lze do něj zasáhnout na základě zákona a přiměřeně ke sledovanému legitimnímu zájmu, jímž je ochrana jiného základního práva nebo ústavním pořádkem chráněného statku.

22. Ústavní soud již v minulosti potvrdil, že i když zpravidla nedochází ke konfliktu mezi rodičkou a jejím dítětem, neboť jsou to právě matky, kterým nejlepší zájem jejich dítěte leží primárně na srdci, přesto ve výjimečných případech ke konfliktu docházet může [srov. nálezný sp. zn. I. ÚS 1565/14 ze dne 2. 3. 2015 (N 51/76 SbNU 691), bod 80; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>; obdobně se vyjádřil rovněž Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) v rozsudku ve věci *Dubská a Krejzová proti České republice* ze dne 11. 12. 2014, č.28859/11, bod 94; judikatura ESLP je dostupná na <https://hudoc.echr.coe.int/>]. Lze totiž stěží akceptovat, že by v těchto výjimečných situacích mělo dítě v průběhu porodu zůstat zcela bez právní ochrany. Takový závěr by byl v rozporu s čl. 6 odst. 1 Listiny, podle kterého je lidský život hoden ochrany již před narozením. Rovněž podle judikatury ESLP k čl. 8 Úmluvy je ochrana dosud nenarozeného dítěte legitimním zájmem, i když ne nutně pod pojmem "práva jiných", neboť to by mohlo implikovat, že nenarozené dítě je subjektem práv v Úmluvě (srov. rozsudek velkého senátu ve věci *A, B a C proti Irsku* ze dne 16. 12. 2010, č. 25579/05, body 227-228). Proto podle Ústavního soudu, i kdyby dosud nenarozené dítě nebylo subjektem základních práv, přesto je ochrana života a zdraví dítěte v průběhu porodu ústavním pořádkem chráněným statkem.

23. V situaci, kdy se omezují základní práva matky z důvodu ochrany života a zdraví dítěte, je ovšem nutno trvat na tom, aby takový zásah byl přiměřený. Jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu, zásah bude proporcionální, pokud splní následující tři kritéria [srov. nálezný sp. zn. Pl. ÚS 31/13 ze dne 10. 7. 2014 (N 138/74 SbNU 141; 162/2014 Sb.), bod 41; nálezný sp. zn. Pl. ÚS 37/11 ze dne 30. 7. 2013 (N 136/70 SbNU 263; 299/2013 Sb.), bod 59; nálezný sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 (N 52/60 SbNU 625; 94/2011 Sb.), bod 37; a řada dalších]. Za prvé, opatření omezující základní právo musí být způsobilé dosáhnout sledovaného cíle (vhodnost). Za druhé, sledovaného cíle nebylo možno ve stejné nebo podobné míře dosáhnout jinými prostředky, které by méně zasahovaly do základního práva. Za třetí, zásah byl přiměřený, tedy závažnost zásahu do základního práva bude v dané konkrétní situaci vyvážena významem sledovaného cíle, neboli oběť přinesená v podobě omezení základního práva se nesmí dostat do nepoměru s užitkem, který omezení přineslo (proporcionalita v užším smyslu).

24. Rovněž v nyní posuzované věci je proto nutno vážit zájmy stěžovatelky na ochraně nedotknutelnosti její osoby a zájmy nenarozeného dítěte na životě a zdraví. Právo rodičí matky na nedotknutelnost její osoby tedy v ústavněprávní rovině omezit lze, nicméně za předpokladu, že jsou skutečně (alespoň s vysokou pravděpodobností) život a zdraví plodu bezprostředně ohroženy a provedené zákroky jsou přiměřené sledovanému účelu záchraně života a zdraví dítěte.

25. Pro Ústavní soud je v nynější věci v tomto ohledu podstatný především skutkový závěr, vyplývající ze zdravotní dokumentace, jakož i ze znaleckého posudku, že stěžovatelčin porod nebyl fyziologický, když „v souladu s odborným standardem byla potřeba vybavit plod do 15 minut, aby nedošlo k ohrožení srdeční činnosti a případně i poškození mozku plodu“ (srov. rozsudek okresního soudu, s. 10, s. 28; rozsudek krajského soudu, bod 62).

26. Namítá-li stěžovatelka, že takto shrnutý skutkový stav, z něhož obecné soudy vycházely, nebyl zjištěn správně, neboť jimi přijaté závěry byly založeny na neobjektivním znaleckém posudku, aniž by byly zároveň zohledněny důkazy, jejichž provedení navrhovala stěžovatelka, je třeba poukázat na to, že Ústavnímu soudu nepřísluší přehodnocování provedených důkazů, respektive posuzování skutkového stavu jako správně zjištěného, není-li ve věci shledán extrémní nesoulad, jenž by teprve byl způsobilý založit porušení ústavně zaručeného práva na soudní ochranu. O takový případ však v posuzované věci zjevně nejde. Na tomto místě tak postačí odkázat na přesvědčivé vypořádání těchto námitek provedené již (zejména) dovolacím soudem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu, body 21-23).

27. Ústavní soud je tudíž toho názoru, že obecné soudy pečlivě hodnotily povahu a přiměřenost lékařských zákroků, jež byly provedeny bez souhlasu stěžovatelky (srov. k tomuto aspektu dále), přičemž uzavřely, že šlo svou povahou o běžné a standardní úkony, jež směřovaly k urychlení porodu. Obecné soudy proto dostály své povinnosti nalézt spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými ústavními hodnotami, tj. zájmem stěžovatelky na ochraně její tělesné integrity a zájmem dítěte na ochraně jeho života a zdraví. Ústavní soud zde odkazuje na závěry obsažené v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích, které plně dostojí ústavním požadavkům kladeným na řádné soudní odůvodnění (srov. rozsudek okresního soudu, s. 27-31; rozsudek krajského soudu, zejména bod 80).

28. Ústavní soud navíc nepřehlédl, že stěžovatelce byl dán k vyplnění formulář informovaného souhlasu, který podepsala, byť se s jeho zněním odmítla seznámit (rozsudek okresního soudu, s. 16-17; rozsudek krajského soudu, bod 27). Zdejší soud má za to, že odmítla-li se stěžovatelka s předmětným formulářem seznámit, nemůže se nyní k tíži žalované dovolávat toho, že nezajistila její informovaný a svobodný souhlas, neboť k tomuto (tvrzenému) stavu významně přispěla vlastním jednáním. Z provedeného dokazování nadto vyplývá, že s dílčími lékařskými zákroky (podáním antibiotik) stěžovatelka vyslovila souhlas v průběhu porodu (srov. rozsudek okresního soudu, s. 28, a také žalobu ze dne 19. 2. 2015, kde stěžovatelka uvedla, že s podáním antibiotik souhlasila, ale nebyla informována o tom, že jejich podání v závěru porodu nemá žádný přínos a může prý pouze uškodit), resp. dílčí lékařské zákroky (odběr krve) nemohly být technicky provedeny bez jejího souhlasu (srov. rozsudek okresního soudu, s. 30).

29. Pokud stěžovatelka v žalobě namítala, že se porodu účastnil větší počet lidí (5-6; v replice k vyjádření žalované uvedla 2 lékařky a 3-4 další ženy – č. l. 148, u jednání před soudem I. stupně 2 lékařky a další 4 osoby personálu, z nichž dvě byly zdravotní sestry – č. l. 234), jejichž přítomnost nebyla potřebná ani žádoucí a v porodním plánu si výslovně přála co nejméně prostředí, je třeba uvést, že tento počet osob byl dán rovněž tím, že přítomen porodu byl otec dítěte a později i dula, tzn. osoby, na jejichž přítomnosti měla zájem právě samotná stěžovatelka. Navíc, v první době porodní byl i se stěžovatelkou přítomni pouze otec a porodní asistentka a další zdravotnický personál byl povolán teprve po zjištění komplikací a ohrožení zdraví plodu.

30. Tuto část argumentace stěžovatelky proto Ústavní soud neshledal důvodnou.

IV. b) Argumentace vztahující se k vydání placenty

31. Jak vyplývá ze shora provedené rekapitulace průběhu předchozího řízení, Nejvyšší soud považoval dovolání za přípustné pouze v části týkající se řešení otázek, zda se „*právní úprava nakládání s oddělenými/odebranými částmi těla nepoužije vždy, ale pouze pokud vůle a přání pacienta neurčí jinak za situace, že tím není ohroženo veřejné zdraví, zda právní úprava ve znění části lidského těla se zpopelňují znamená nebo neznamená bezvýjimečný příkaz tohoto postupu a zákaz volit jiný postup na základě žádosti subjektu práv, o jehož části lidského těla jde, neboť jde o otázky, které v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny*“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu, bod 8). Dovolací soud přitom dospěl k závěru, že zdravotnické zařízení nebylo podle právní úpravy účinné do 31. 3. 2012 povinno ženě, která porodila, ani na základě její žádosti vydat plodové lůžko (placentu), neboť ustanovení § 26 odst. 11 a odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu, účinného do 31. 3. 2012, neumožňovalo jiný postup, než využití placenty k lékařským účelům nebo její zpopelnění. Právě tento závěr stěžovatelka napadá ústavní stížností.

32. Ústavní soud v této části stížnostní argumentace nesouhlasí s právním hodnocením předloženým Nejvyšším soudem. Jak ovšem bude vysvětleno dále, specifické skutkové

okolnosti nyní posuzovaného případu současně odůvodňují závěr, že placenta stěžovatelce být vydána nemusela, resp. vydána být nemohla.

33. Ústavní soud v první řadě připomíná, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti, a nikoliv zákonitosti [čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“)]. Není proto povolán k přezkumu aplikace podústavního práva a může tak činit jen tehdy, shledá-li současně porušení základního práva či svobody, protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu aplikovaných právních norem, nýbrž také rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace. Interpretace zákonných a podzákonných právních norem, která nešetří základní práva v co nejvyšší míře, při současném dodržení účelu aplikovaných právních norem, anebo interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, pak znamenají porušení základního práva či svobody [srov. např. nálezy sp. zn. III. ÚS 224/98 ze dne 8. 7. 1999 (N 98/15 SbNU 17), sp. zn. III. ÚS 150/99 ze dne 20. 1. 2000 (N 9/17 SbNU 73), sp. zn. II. ÚS 476/09 ze dne 2. 4. 2009 (N 81/53 SbNU 23)]. Ve stěžovatelčině případě je tedy úkolem Ústavního soudu posoudit, zda obecné soudy neporušily základní práva stěžovatelky tím, že příslušné normy podústavního práva, zde konkrétně ustanovení § 26 zákona o péči o zdraví lidu, interpretovaly a aplikovaly ústavně nekonformním způsobem.

34. Zásada ústavně konformní interpretace a aplikace podústavního práva, z níž obecným soudům vyplývá povinnost zohlednit též lidskoprávní kontext rozhodované věci a ujistit se, že jimi provedený výklad a použití podústavního práva neporuší žádné základní právo, totiž představuje trvalou součást ustálené judikatury zdejšího soudu. K ústavně konformní interpretaci a aplikaci musí dojít vždy, má-li věc lidskoprávní rozměr, resp. když se nachází v rozsahu základních práv. Klíčovou otázkou tudíž je, zda lze právo na vydání placenty podřadit pod některé ze základních práv či svobod zaručených ústavním pořádkem. Pokud by tomu tak bylo, bylo by nutné interpretovat shora zmíněné ustanovení zákona o péči o zdraví lidu prizmatem základních práv, což konkrétně znamená upřednostnit ústavně konformní výklad před výkladem jiným, vycházejícím kupříkladu - tak jako v nyní posuzované věci - z metody převážně gramatické, který však ve svém důsledku není souladný se základními právy účastníka řízení. Východiskem pro tyto závěry je čl. 4 Ústavy, který uvádí, že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci, tedy soudní moci jako celku a nikoliv výhradně Ústavního soudu. Shora rekapitulovaný závěr Nejvyššího soudu, že zákon o péči o zdraví lidu nedával zdravotnickému zařízení jinou možnost než odevzdat placentu ke zpopelnění, neboť se neměla použít pro lékařské účely, se tak vzhledem ke zcela chybějícímu posouzení lidskoprávního rozměru nyní posuzovaného případu jeví přinejmenším jako předčasné.

35. Ústavní soud se proto zabýval předestřenou otázkou, zda lze právo na vydání placenty podřadit pod rámec ochrany základních práv a svobod a provedl proto test rozsahu základních práv.

36. Ústavní soud v tomto ohledu v první řadě uvádí, že základní hodnotou, na které je postaven český ústavní pořádek, je respekt ke svobodě jednotlivců (čl. 1 Listiny a preambule k Ústavě). Svoboda představuje podstatnou náležitost demokratického právního státu. Respekt a ochrana lidské důstojnosti a svobody je nejvyšším a nejobecnějším účelem práva [nález sp. zn. II. ÚS 2268/07 ze dne 29. 2. 2008 (N 45/48 SbNU 527), bod 41]. Funkcí práva na respekt k soukromému životu je zajistit prostor pro svobodu člověka (Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 281). Součástí této svobody je možnost jednotlivců činit vlastní rozhodnutí o způsobu svého života, a být tak aktivním tvůrcem své životní dráhy, neboli vytvářet si svůj životní projekt. Při respektování této autonomie jednotlivců musí do určité míry platit, že každý je strůjcem svého štěstí [srov. nález sp. zn. I. ÚS 2078/16 ze dne 2. 1. 2017 (N 1/84 SbNU 23), bod 27)]. Stát má pouze omezenou možnost do tohoto rozhodování zasahovat a toto právo

omezovat. V obecné rovině Ústavní soud již například v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 43/93 ze dne 12. 4. 1994 (N 16/1 SbNU 113; 91/1994 Sb.) vyslovil, že „v povaze právního státu je však obsaženo také vědomí (utvrzené dlouhodobými zkušenostmi lidstva), že omezení občanských práv a svobod je neuralgickým bodem každé, byť i demokratické společnosti, a že proto taková opatření je třeba minimalizovat.“ Základní práva lze proto omezovat pouze za účelem ochrany práv dalších osob či jiných ústavně chráněných veřejných statků.

37. Ústavní soud má za to, že v nyní posuzované věci lze přiměřeně vycházet z principů formulovaných zdejší soudem v případech týkajících se neposkytnutí zdravotní péče dospělé svéprávné osobě s ohledem na její nesouhlas (srov. shora cit. nálezu sp. zn. I. ÚS 2078/16). Ústavní soud zde zdůraznil, že institut svobodného a informovaného souhlasu s každým lékařským zákrokem je založen na uznání právní subjektivity každého jedince a jeho svobody rozhodovat o svém vlastním těle a podporuje autonomii jeho morální volby. To je v protikladu k paternalistickému přístupu, kdy o jednotlivci je rozhodováno někým jiným (například lékařem), byť i z dobrých pohnutek, že to je pro jeho dobro a zdraví. V konečném důsledku je to vždy pacient jako svobodný jednatel nadaný základními právy, včetně práva na respektování své fyzické a psychické integrity, který by měl dát souhlas se zásahy do tohoto práva. Přitom je nutno akceptovat, že jiné osoby mohou i jeho rozhodnutí, například odmítnutí nezbytnou léčbu, považovat za špatné.

38. Obdobně podle judikatury ESLP (srov. zejména rozsudek ve věci *Jehovah's Witnesses of Moscow proti Rusku* ze dne 10. 6. 2010 č. 302/02, body 135-136; či *Pretty proti Spojenému království* ze dne 29. 4. 2002 č. 2346/02, body 61-63) je samotnou podstatou Úmluvy úcta k lidské důstojnosti a svobodě člověka a pojmy jako sebeurčení a osobní autonomie jsou důležitými principy, na základě kterých je Úmluva vykládána. Schopnost vést svůj život způsobem dle vlastního výběru zahrnuje možnost vykonávat činnosti, které jsou vnímány jako fyzicky škodlivé nebo pro dotyčnou osobu nebezpečné. V oblasti lékařské péče, a to i v případě, že odmítnutí konkrétní léčby může vést k fatálnímu konci, lékařský zákrok bez souhlasu psychicky způsobilého dospělého pacienta by byl v rozporu s jeho právem na tělesnou integritu chráněnou čl. 8 Úmluvy.

39. Tyto principy jsou reflektovány i v rovině podústavního práva, na něž ostatně odkazuje ve svých stanoviscích Ministerstvo zdravotnictví. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) v ustanovení § 3 odst. 1 prohlašuje, že soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka. Za přirozené pak občanský zákoník považuje právo každého brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým. Ustanovením § 81 odst. 1 občanského zákoníku je zdůrazněna povinnost každého ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Podústavní právo zde tudíž provádí shora předestřené ústavní požadavky související s právem na soukromí a z něj plynoucím právem na sebeurčení a osobní autonomii.

40. Ústavní soud nepřehlédl, že v rozhodné době (20. 2. 2012) občanský zákoník ještě nebyl platnou součástí právního řádu a že citovaná stanoviska Ministerstva zdravotnictví byla vydána k výkladu úpravy obsažené v zákoně o zdravotních službách a nikoliv v zákoně o péči o zdraví lidu. Současně však platí, že úkolem Ústavního soudu, jako soudního orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), není výklad podústavního práva, nýbrž ústavních norem [čl. 85 odst. 2 a čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. V tomto ohledu jsou proto určující ústavně zaručená základní práva stěžovatelky, především práva obsažená v čl. 7 odst. 1 a v čl. 10 odst. 2 Listiny a zakotvená též v čl. 8 Úmluvy, zasazená do kontextu dříve zmíněného respektu ke svobodě jednotlivců. Právě citovaná ustanovení občanského zákoníku přitom nejsou ničím jiným než provedením některých ústavně zaručených základních práv, která jsou přirozená (viz zejména preambule

Listiny) a jejich platnost proto nelze dovozovat teprve od jejich výslovného zakotvení v občanském zákoníku.

41. Navíc, z porovnání úpravy obsažené v obou právě zmíněných zákonech, se podává, že tato zákonná úprava nevykazuje zásadnější rozdíly (srov. § 26 odst. 11 a 12 zákona o péči o zdraví lidu a § 82 odst. 1 ve spojení s § 81 zákona o zdravotních službách). V obou případech totiž zákonodárce zmiňuje pouze některé možnosti uchování a použití části těla, neuvádí možnost jejich vydání na žádost jednotlivci a shodně zakazuje např. jejich použití za účelem finanční náhrady nebo jiných výhod. Shodně oba zákony stanovily rovněž povinnost zdravotnického zařízení zařídit zpopelnění (mimo jiné) i placenty (srov. § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu a § 91 zákona o zdravotních službách).

42. Výklad, který v posuzované věci zaujaly obecné soudy (především Nejvyšší soud) a který je založen na bezvýjimečném příkazu zpopelnit části lidského těla (které se nepoužijí za zákonem stanovených podmínek pro lékařské účely), je jistě možný z hlediska čistě gramatického výkladu práva. Neobstojí však z hlediska výkladu ústavně konformního, kterým jsou obecné soudy povinovány (viz podrobněji shora).

43. Jazykové znění § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu totiž lze vyložit se zohledněním zmíněných ústavních norem i takovým způsobem, že placenta, která se nepoužije pro lékařské potřeby (a není-li podezření na trestný čin nebo sebevraždu), se zpopelňuje tehdy, nepožádá-li o její vydání rodička a nebrání-li tomuto vydání závažné důvody. Jinak řečeno, povinnost zdravotnického zařízení zajistit zpopelnění nepředstavuje bezvýhradný příkaz, nýbrž řeší situaci, kdy rodička o vydání placenty neprojeví zájem a je proto nutno zařídit její likvidaci. Úpravu obsaženou v právě citovaném zákoně tedy nelze považovat za komplexní a uváděné možnosti nakládání s placentou za taxativní, tzn. jedině možné, zejména za situace, kdy vydání placenty již nijak nesouvisí s účelem zákona, kterým byla úprava zdravotních služeb a podmínek jejich poskytování (§ 1).

44. Ústavní soud má totiž s ohledem na shora předestřená obecná východiska za to, že požadavek na vydání placenty, adresovaný zdravotnickému zařízení, je projevem osobní autonomie rodičky, a jako takový požívá ústavněprávní ochrany. Tento požadavek totiž vyvěrá z osobního přesvědčení některých jedinců (které Ústavní soud nehodnotí, avšak plně respektuje) o možné prospěšnosti následného užití placenty, tvrzeně spočívající v tom, že konzumaci placenty se do ženského těla dostávají blahodárné živiny, jež urychlují poporodní rekonvalescenci, odvracejí poporodní deprese a psychózy a podněcují laktaci, nebo též v tom, že rituálním pohřbením placenty dochází k určitému spirituálnímu propojení mezi dítětem, matkou a přírodou. Uvedený osobní rozměr činí z placenty svébytnou součást lidského těla (resp. z medicínského hlediska se jedná o tzv. heterotransplantát), plyne z něj, že placentu nelze vnímat jen jako pouhý shluk buněk (dočasný orgán), a tedy v konečném důsledku biologický zbytek (§ 82 odst. 2 věta druhá zákona o zdravotních službách), ale především jako nejnítěnější pouto mezi matkou a jejím budoucím dítětem. Obecným soudům a stejně tak i Ústavnímu soudu přitom v žádném případě nepřísluší osobní rozhodnutí směřující k vydání placenty a s tím spjatou osobní motivaci rodiček hodnotit, jejich úkolem je naopak tento niterný projev osobní autonomie jednotlivce respektovat a chránit, nicméně vždy jen se současným zajištěním ochrany ústavně aprobovaných veřejných statků či práv dalších osob.

45. Zbývá tedy posoudit, zda lze do takto postulovaného práva na vydání placenty odvozeného z práva na soukromý život, resp. práva na sebeurčení a osobní autonomii, zasáhnout právě s ohledem na ochranu veřejných statků či základních práv jiných osob. Ústavní soud v této souvislosti předně uvádí, že nesdílí tezi o *apriorním* (!) odepření vydání placenty odůvodněnou paušálně pojímaným zájmem na ochraně veřejného zdraví (srov. čl. 8 odst. 2 Úmluvy, čl. 7 odst. 1 Listiny, resp. též předmět a účel zákona o péči o zdraví lidu). Stěžejním pravidlem

omezování základních práv je totiž šetření podstaty a smyslu omezovaného práva ve smyslu čl. 4 odst. 4 Listiny. Z uvedeného vyplývá, že nelze formou omezení základního práva toto právo fakticky anulovat či popřít, k čemuž by ovšem v případě takto širokého zásahu došlo.

46. Ústavní soud proto v dalším kroku posoudil omezení základního práva na vydání placenty optikou testu proporcionality, jenž připouští zásah do základního práva za předpokladu, že pro to existuje zákonný podklad a je sledován legitimní účel, jehož je dosahováno přiměřenými prostředky. Jak již bylo řečeno výše (srov. bod 23 tohoto nálezu), zásah do základního práva přitom bude proporcionální sledovanému legitimnímu zájmu, pokud splňuje následující tři kritéria: (1) opatření omezující základní právo je vůbec způsobilé dosáhnout sledovaného cíle (test vhodnosti); (2) sledovaného cíle není možno ve stejné nebo podobné míře dosáhnout jinými prostředky, které by méně zasahovaly do základního práva (test potřebnosti); (3) zásah je přiměřený, tedy závažnost zásahu do základního práva je v dané konkrétní situaci vyvážena významem sledovaného cíle, neboli oběť přinesená v podobě omezení základního práva se nedostává do nepoměru s užitekem, který omezení přineslo (proporcionalita v užším smyslu).

47. Ústavní soud je toho názoru, že s testem proporcionality je souladné právě takové nakládání s placentou, které minimalizuje možné ohrožení chráněného veřejného statku, tj. veřejného zdraví, a práv dalších osob. Z veřejně přístupných zdrojů (viz také citované vyjádření Ministerstva zdravotnictví, podle kterého je ve všech jím zřizovaných nemocnicích umožněno rodičkám na jejich žádost vydat placentu) se ostatně podává, že řada nemocnic (např. Nemocnice České Budějovice, a. s., Městská nemocnice Čáslav nebo Nemocnice Mělník) podmiňuje vydání placenty podepsáním příslušného formuláře (označovaného jako protokol nebo žádost), jehož součástí je odpovídající poučení o tom, jakým způsobem je možné si placentu odnést, a jakého jednání je třeba se vyvarovat. Takto nemocnice plní i svoji informační povinnost (srov. § 23 v nyní posuzované věci aplikovaného zákona o péči o zdraví lidu, § 28, 31 a 34 zákona o zdravotních službách, § 2637 občanského zákoníku nebo čl. 5 Úmluvy o biomedicíně).

48. Situace je ovšem odlišná, pokud jsou zde dány závažné důvody, pro které je vydání placenty zdravotnickým zařízením nepřipustné, neboť je v rozporu s avizovaným veřejným zájmem na ochraně zdraví. Tak by tomu bylo tehdy, pokud by bylo zjištěno, že placenta vykazuje známky patologie a tudíž představuje nebezpečný biologický odpad, který musí být zlikvidován ve spalovně zdravotnického zařízení nebo v krematoriu ve smyslu ustanovení § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu, resp. ustanovení § 91 zákona o zdravotních službách. Uvedený závěr ostatně potvrzuje i úprava obsažená v rovině podústavního práva (srov. zejména § 111 odst. 1 občanského zákoníku, nebo též § 15 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů).

49. Ústavní soud tedy s ohledem na předestřená východiska ústavního přezkumu nyní posuzovaného případu konstatuje, že právní závěry obecných soudů obsažené v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích, jež rodičkám obecně a za všech okolností odpírají právo na vydání placenty, nelze považovat za ústavně konformní, neboť zcela nedostatečně reflektují lidskoprávní kontext věci, a jako takové jsou pro zdejší soud nepřijatelné. V tomto ohledu se ostatně i z obou shora označených stanovisek Ministerstva zdravotnictví podává, že „*pokud není znám důvod, pro který by hrozilo ohrožení zdraví člověka, je povinností poskytovatele zdravotních služeb vydat rodičce na její žádost placentu, neboť se jedná o část oddělenou od jejího těla a takové rozhodnutí spadá do rozsahu svobody člověka rozhodovat o tom, co to znamená žít podle svého*“.

50. Navzdory nesprávnému právnímu hodnocení však obecné soudy dospěly při zohlednění skutkových okolností nyní posuzovaného případu k závěru, který je s uvedenými obecnými východisky přezkumu v konečném důsledku souladný. Jak se totiž podává z rekapitulace

průběhu předchozího řízení, krajský soud zdůraznil, že k vydání placenty nedošlo ze závažných důvodů ve shora naznačeném smyslu, neboť placenta byla infikovaná virem herpes. Tento závěr ovšem stěžovatelka rozporuje, když uvádí, že „*krajský soud dotvořil skutkový stav, který nicméně neodpovídá dokazování.*“

51. Ústavní soud v tomto ohledu ustáleně judikuje, že jedním z principů, představujících neopominutelnou součást práva na spravedlivý proces a vylučujících libovůli při rozhodování, je nezbytná návaznost mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 90 Ústavy a s čl. 36 odst. 1 Listiny. Stejně tak nutno považovat za rozpor s principy řádného a spravedlivého procesu situaci, jsou-li v soudním rozhodování skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy. Ústavní soud ve své judikatuře k právu na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny stojí na stanovisku, že důvodem k jeho zásahu je až stav, kdy soudy očividně a neodůvodněně vybočily ze zákonných standardů dokazování (§ 120 o. s. ř. a násl.), nebo jestliže hodnocení důkazů a tomu přijaté skutkové závěry jsou výrazem zjevného faktického omylu či logického excesu (vnitřního rozporu), případně jsou založeny na zcela neúplném (nedostatečném) dokazování [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 1113/16 ze dne 29. 11. 2016 (N 228/83 SbNU 559)].

52. Ústavní soud přisvědčil stěžovateli v tom ohledu, že závěry krajského soudu o infikování placenty virem herpes, resp. o tom, že se vzhledem k době odtoku plodové vody evidentně jednalo o tkáň zahrnující (srov. rozsudek krajského soudu, bod 80), skutečně nemají oporu v dokazování provedeném okresním soudem. Krajský soud při dokazování dále nedoplňoval a jak sám výslovně uvedl (srov. rozsudek krajského soudu, bod 70), „*při svých závěrech o skutkovém stavu věci vychází z výsledků dokazování soudu I. stupně.*“ Okresní soud ovšem svá skutková zjištění takto explicitně neformuloval, když výslovně uvádí jen to, že z provedené anamnézy stěžovatelky zjistil, že trpěla genitálním herpes virem (srov. rozsudek okresního soudu, s. 13).

53. Jak se ovšem podává z obsahu spisu, ve stěžovatelčině případě akutně hrozila v důsledku uplynutí delší doby (cca 36 hodin – č. l. 433) od odtoku plodové vody infekce, což odůvodnilo podání antibiotik (srov. č. l. 383). Antibiotika byla navíc podána až na základě laboratorního vyšetření krve, které potvrdilo zvýšení markerů infekce (srov. č. l. 433). V daném případě byly zvýšené leukocyty a CRP, „*což indikuje nástup zánětu, infekce a již toto samo svědčí pro závěr, že porod nebyl fyziologický*“ (srov. č. l. 463, 466).

54. Pro Ústavní soud je s ohledem na takto zjištěné výsledky dokazování především podstatné, že v daném případě není možné vyloučit závěr o patologickém stavu placenty, kterýžto závěr - jak se podává shora - představuje důvod pro odepření jejího vydání ze strany zdravotnického zařízení. Řečeno jinak, Ústavní soud neshledal, že by skutková zjištění obecných soudů byla přes naznačené dílčí nedostatky v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy, resp. že by přijaté skutkové závěry byly výrazem zjevného faktického omylu či logického excesu, což teprve by odůvodňovalo uplatnění kasační pravomoci zdejšího soudu.

55. Vzhledem k okolnostem nyní posuzovaného případu tudíž Ústavní soud uzavřel, že nevydání placenty nepředstavovalo zásah do základních práv stěžovatelky.

IV. c) Ostatní argumentace

56. Ústavní soud nepřisvědčil ani zbývajícím námitkám poukazujícím na tvrzené porušení práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

57. Ústavní soud předně neshledal protiústavnost v postupu a rozhodnutí Nejvyššího soudu, jimiž označil stěžovatelčino dovolání za nepřijatelné v těch jeho částech, jež se netýkaly otázky vydání/nevydání placenty (srov. výše). Stěžovatelka totiž navzdory svému odlišnému názoru v tomto ohledu řádně nevymezila předpoklady přípustnosti dovolání podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř., což je však jeho obligatorní náležitostí. Nejvyšší soud přitom srozumitelně a řádně odůvodnil, proč nemůže v dané věci přistoupit k projednání části podaného dovolání a v jeho postupu tak nelze spatřovat zásah do práva zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny.

58. Dovolání totiž představuje mimořádný opravný prostředek a k jeho podání je povinné zastoupení advokátem; je tomu tak mj. proto, aby se příslušný advokát seznámil s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu a zvážil, zda v jeho věci existuje právní otázka, která nebyla dosud řešena, byla řešena obecnými soudy rozdílně, odchylně od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nebo je nutné se od ustálené judikatury odchýlit. Je však povinností navrhovatele, aby v dovolání uvedl jeho nezbytné náležitosti - i vymezení předpokladu jeho přípustnosti (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu Pl.ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017, č. 460/2017 Sb., ST 45/87 SbNU 905), což nebylo v posuzované věci - v dané části dovolání - splněno, neboť stěžovatelka spíše jen předkládala vlastní skutkové závěry a neuvedla žádnou spornou otázku hmotného nebo procesního práva. S tímto postupem a závěrem Nejvyššího soudu v nyní projednávané věci se Ústavní soud ztotožňuje.

59. Podle názoru Ústavního soudu obecné soudy též racionálně a dostatečně vyložily, proč nebylo nezbytné provedení dalších stěžovatelkou navrhovaných důkazů a nedopustily se tak ústavně deficitního jevu, který je setrvale označován jako "opomenutý důkaz" (srov. rozsudek krajského soudu, bod 21; rozsudek okresního soudu, s. 15). K situaci „opomenutého důkazu“ totiž dochází nikoliv v případě, kdy soud neprovede důkaz navržený účastníkem řízení, nýbrž pokud současně ani přesvědčivě nevysvětlí, z jakých důvodů jeho provedení považuje za nadbytečné, nedůvodné či jde podle jeho názoru o důkaz nevěrohodný anebo neproveditelný. Takového pochybení se však obecné soudy v posuzované věci nedopustily.

60. Protiústavnost zdejší soud konečně neshledal ani v tvrzeném porušení participačních práv stěžovatelky spočívajícím v tom, že jí před rozhodnutím odvolacího soudu nebylo zasláno vyjádření žalované a kolizního opatrovníka k jejímu odvolání. Ústavní soud souhlasí se závěrem dovolacího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu, bod 25), že tato námitka má spíše spekulativní charakter, neboť nebyla blíže odůvodněna a specifikována, ať už v dovolání či samotné ústavní stížnosti.

V. Závěr

61. Ústavní soud s ohledem na shora učiněné závěry konstatuje, že k porušení základních práv stěžovatelky nedošlo. Vzhledem k výše uvedenému Ústavní soud ústavní stížnost zamítl jako návrh nedůvodný podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona Ústavním soudem. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudě).

P o u ě n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudě).

V Brně dne 16. března 2021

Radovan Suchánek
předseda senátu